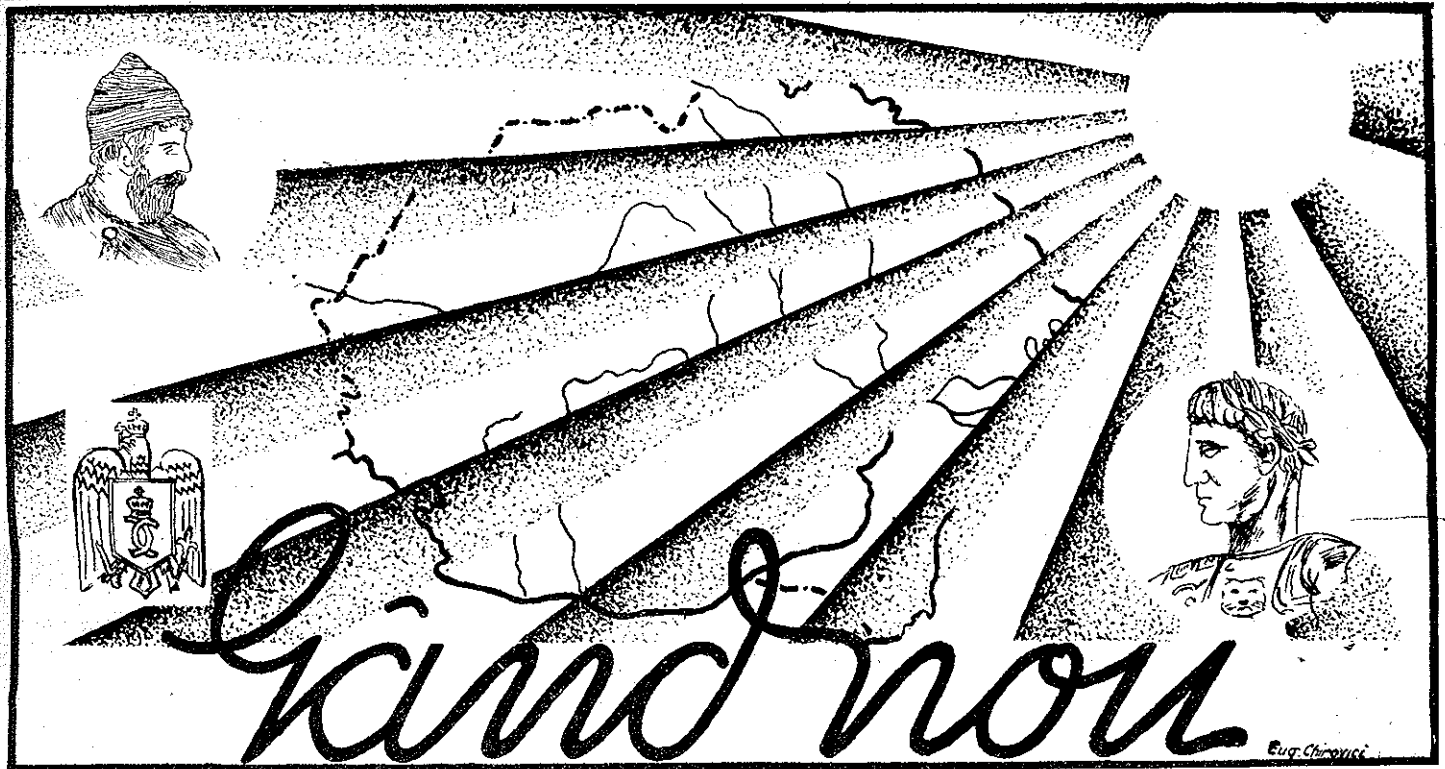

487606

Anul I. No. 1.

Aprilie 1935

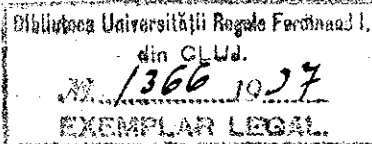

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Revistă culturală lunară

Redactori:

Radu Chirovici și George Trandafirescu

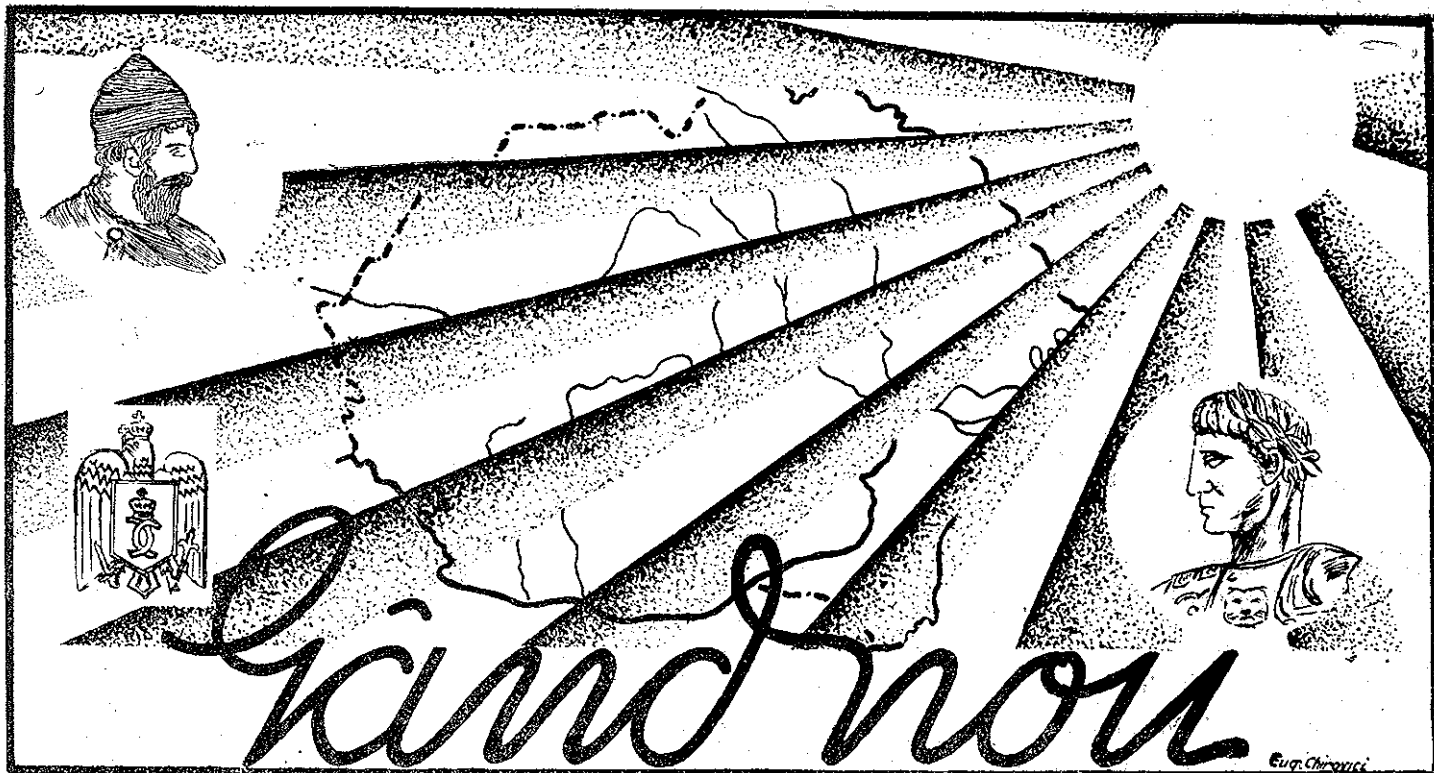
LEI

8

Redacția și Administrația:

Odorheiu, Strada I. G. Duca No. 12.

487606

REVISTĂ CULTURALĂ LUNARĂ

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA
ODORHEIU
STRADA I. G. DUCA No. 12

APARE DIN INIȚIATIVA
UNUI COMITET

ABONAMENTE:
Pe un an Lei 100
De sprijin „ 200

REDACTORI: RADU CHIROVICI ȘI GEORGE TRANDAFIRESCU

Gând nou

O adiere ușoară, o adiere dătătoare de viață, un cer senin și aer încărcat cu parfumul florilor, iată prin ce natura ne vestește sosirea Primăverii. A sosit Primăvara, acel anotimp redeșteptător la viață, acel focar de idei, de speranță. Vremurile trecute dispar în negura uitării, iar gânduri noi ne preocupă. Da, „Gând nou“ va fi sublima cântare a iubirii, va fi versurile durerilor, va fi raza de lumină a redeșteptării la vechea obârșie a acelor frați, cari au fost îndepărtați pentru o vreme de vitregia timpurilor — dela masa originii lor.

Odată cu sosirea Primăverii, odată cu sosirea zilelor de Patimi și Inviere a Dumnezeului Fiu, iată renăscută ideea de naționalitate, ideea de dreptate, ideea de frumos, ideea de drepturile sfinte ce aparțin poporului român, idei ce-și fac apariția în revista „Gând nou“.

„Gând nou“, revistă ce apare odată cu sosirea Primăverii, este revista culturală, fără substrat politic, sinceră și dezinteresată. Ea pune, cu toată dragostea la dispoziția cetitorilor, producțiile colaboratorilor săi, indiferent de vârstă sau clasă socială. Pornită din inițiativa tinerilor dornici de muncă sinceră pe tărâmul cultural, având ca concepție deviza: *Credința, Tronul și Națiunea*, revista „Gând nou“ spune tuturor:

„Nu mă ocoliți, cetiți-mă, vedeți scopul urmărit, încurajați și răspândiți-mă“.

Și, acum când clopotele bisericilor vestesc Invierea Domnului, când imnuri de laudă și mărire se ridică din piepturile noastre către Cerescul Christos, revista „Gând nou“ urează cetitorilor săi sărbători fericite și le spune: „Christos a înviat!“

REDACȚIA

Gânduri de Paști

Ne apropiem cu pași repezi de cea mai mărită sărbătoare creștinească, „Invierea Mântuitorului Isus“.

„Cu credință și cu dragoste să ne apropiem, ca să fim părtași vieții cea vecinică“.

Mai avem încă puține zile din postul Sf.-telor Pașimi. Să le folosim spre zidirea noastră suflătească. Să ascultăm cu urechea sufletului, glasul conștiinței noastre, să ne curățim simțirile, ca să vedem pe Hristos, soarele dreptății, tuturor viață răsărind.

Mare ești Doamne, și minunate sunt lucrurile Tale. Intru înțelepciunea Ta cea necuprinsă de mintea noastră, ai trimis în lume pe unul născut, Fiul Tău și Dumnezeuul nostru ca născându-se din Fecioara, să viețuiască între oameni, să reformeze sufletele, cu porunca dragostei Sale celei Dumnezești, cu viața Lui blândă, împodobită de modestie, milă și bunătate, să vindece pe cei ologi și pe cei îndrăciți, să dea vedere orbilor, să învieze morții, să fie tuturor toate, să intre ca un mare biruitor cu neasămănat triumf în Ierusalim, pentruca apoi să fie palmuit, scuipat și batjocorit, silit să întrebe pe iudei: „poporul meu, ce am făcut vouă? Pe bolnavii și neputincioșii voștri i-am vindecat, pe morți i-am înviat, iar după aceea la scurt interval, să fiu răstignit și îngropat, pentruca a 3-a zi să înviez întru mărire“.

Cea mai mare minune a veacurilor rămâne Invierea lui Christos, minune care imprimă pecetea dumnezeirei personalității lui Isus și învățăturilor Sale. Minuni au mai făcut și oamenii aleși ai lui Dumnezeu în Testamentul vechiu și Apostolii lui Isus în Testamentul nou. Minuni asupra sa însuși, însă nimeni n'a făcut, afară de Mântuitorul Isus. Numai El, D-zeu adevărat din D-zeu adevărat, a putut sfinți Golgota cu scump sângele Său, întemeind împărăția dragostei Sale cu Invierea Sa. Să ne închinăm deci Invierii lui Christos.

La această mărită și sfântă zi a Invierii lui Isus, Comitetul de rededeptare a tinerilor din Odorheiu, se străduiește să redacteze

o revistă. Și tinerelul neamului nostru din Odorheiu vrea să-și ia partea ce i se cade din munca ideală, pentru reromânizarea fraților noștri secuizați, cari nu mai știu zice „Christos a înviat“ în limba noastră dulce românească.

Elanul vostru tineresc este mare, puterea voastră de muncă este pronunțată, nevoiți-vă să contribuiți și voi la realizarea gândurilor noastre românești în Secuime și „frica Domnului să fie în inimi e voastre“. Nu puteați procura o mai mare bucurie Bisericii neamului nostru de Sf.-tele Paști, decât aceea de-a îmbogăți literatura și cultura românească cu revista ce redactați.

Chiar de acea Biserica vă binecuvântă, vă dorește perseverență și isbândă deplină și vă zice „Christos a înviat“.

Preotul Sebastian Rusan

Isuse ...

*Că fiul Domnului Tu ești, că Ai puteri Dumnezești
Ei nu au vrut să creadă
Nici binele ce le făceai, că și pe morți le înviai
Ei tot n'au vrut să-l vadă.*

*Te-au dus în fața lui Pilat cerându-i să fii condamnat
La moarte, răstignit
Cu spini pe cap Te-au 'cununat și fața-Ți sfântă au scuipat
... Și Te-au și bicuit.*

*Prin tot orașul Te-au purtat cu crucea grea, împovărat
Te-au dus la răstignire
Și între doi tâlhari de rând pe cruce Te-au suit, răsând
Și-aprînși de îndârjire.*

*Cu lancea 'n piept Te-au înțepat și de băut oțet Ți-au dat
Când le-Ai spus că Ți-e sete
Iar Tu bunule Dumnezeu pe Tată-Ți Il rugai mereu
Pe păcătoși să-i ierte*

*Că pentru ei pe acest pământ Ai fost trimes Tu Doamne sfânt
Să-i cureți de păcate
Dar orbi de rele nu au vrut și mai adânc au tot căzut
In neagra răutate.*

*O! Doamne bun și sfânt Isus pogoară-Ți mila Ta de sus
Pe iadul omenirei
Și fă din el Isuse Sfânt acum, precum atunci Ai vrut
Un rai al fericirei ...*

R. Chirovici.

Despre „Existența lui Dumnezeu“

Dr. Nicolae Iliescu

Licențiat în filosofie.
Advocat în Odorheiu.

Dacă privim noaptea când cerul e senin și acoperit de stele, mintea se minunează de ordinea, de frumusețea și de taina ce vine de dincolo. Astronomia ne spune că, soarele este de un milion și jumătate mai mare ca pământul; iar printre stelele, care ni se par ca niște grăunțe de diamant, multe din ele sunt mai mari decât soarele. Dacă soarele, stea mijlocie, este socotit izvorul vieții, ce viață vor fi născând la rândul lor acele stele mai mari decât soarele?!

În lumea mică aceeași ordine și armonie. Atomii descoperiți de Democrit acum 2000 de ani, sunt admiși și de știința modernă. Într-o gămălie de ac sunt 7000 de miliarde de atomi, care se învârtesc unii asupra altora, cu o viteză fantastică. De jos în sus, dela infinitul mic la infinitul mare, dela atom la Univers, există o unitate de concepție, de direcție, ordine și armonie. Cu toate telescoapele și microscopurile inventate de știință, dincolo de lumea stelelor este o lume infinită, lumea necunoscutului, despre care știința și filozofia mărturisesc, că nu știu nimic!

Apoi experiența ne arată că, toate lucrurile trebuie să aibă o *cauză*. De exemplu: Spire a face o casă, cărămizile, varul, nisipul, etc., nu se așează singure, unele peste altele și casa să se facă singură, ci trebuie un *ziditor*. Tot așa și Universul trebuie să aibă un *ziditor*, o *cauză*, iar *acest ziditor este Dumnezeu*.

Acest argument a fost și este cel mai vechiu și cel mai popular. El a fost invocat și de filosoful grec Socrates († 399 a. Ch.), de Cicero în cartea sa „De natura rerum“, unde zice: „Când privim cerul și stelele, ce poate fi mai clar și mai evident, decât că există o ființă desăvârșită de care sunt create și cărmuite toate?“

Apoi, istoria ne atestă că, toate popoarele au crezut în Dumnezeu. Istoricul Plutarch a zis: „Nu s'au văzut popoare fără Dumnezeu, fără rugăciuni, fără jurământ, fără religie“, iar marele filosof Aristoteles († 322 a. Ch.) a zis: „Ceeace toți oamenii țin în chip instinctiv de adevărat, este un adevăr natural“. Popoarele cele mai civilizate azi, sunt religioase.

Cei mai însemnați oameni de știință și filosofi au fost religioși. Așa, au fost la cei vechi: Plato, Aristoteles, Euclide, Praxiteles, Cicero, etc. În secolii de știință pozitivă, XVI—XIX, din 270 savanți, 200 au fost religioși. Astfel au fost: Fizicianii, Volta, Ampère, Faraday, Mayer. Naturaliștii: Cuvier, Lamarck.

Filozofii: Leibnitz, Kant, Locke, Bacon, Spinoza, Spenser. Compozitorii muzicali: Palestrina, Wagner. Matematicii: Copernicus, Kepler, Galileu, Newton, Laplace, etc. Mulți preoți și episcopi au fost în același timp și oameni de știință: Canonul din Thorn, Copernicus († 1543) a demonstrat că, pământul se învârtește în jurul soarelui, nu invers cum credeau cei vechi. Piccard a măsurat cel dintâi meridianul pământului. Mariotte a descoperit legea fizică ce-i poartă numele. Gassendi, existența atomilor, etc. Știința este cercetarea a tot ce cade sub simțuri, iar religia este cunoașterea a ceea ce este mai presus de simțuri. Dincolo de lumea fizică este o altă lume, pe care științele exacte nu pot fixa în legile lor matematice. Aceasta e lumea credinței, pe care cu ochii sufletului o vedem și cu ochii sentimentului o simțim.

Căci omul nu este numai inteligentă, ci este o ființă, care voește și simte: iubește, venerază, etc. și în această parte a naturei lui, religia își are cele mai adânci rădăcini.

Descartes, filosof și matematic francez († 1650), care a compus geometria analitică și *Meditations*, a formulat aci cele trei argumente celebre a existenței lui Dumnezeu: 1) Eu sunt creat de părinții mei. Dar aceștia sunt creați și ei de părinții lor, etc. Din creație în creație, trebuie să ajungem la o ființă care nu mai este creată de nimeni, la Dumnezeu. 2) Eu găsesc în mine noțiunea de o ființă perfectă. Ori, această noțiune n'a putut veni din mine, pentru că în ființa mea găsesc imperfecțiune. Deci, această noțiune trebuie să vină dela o ființă perfectă care a așezat-o în mine, precum fabricantul își pune pe lucrul fabricat de el, pecetea sa. 3) Prin Dumnezeu înțelegem acea ființă de cât care, nu putem concepe alta mai mare. Ori, dacă Dumnezeu n'ar exista, am putea gândi o ființă ce ar fi și mai mare, ceea-ce este absurd.

Bacon, om de știință și filosof englez († 1626), întemeietorul metodei experimentate în științe a zis faimoasa frază: „Știință puțină îndeapărtează de Dumnezeu, știință multă apropie“.

Locke, filosof englez († 1704) este acel care îndeosebi a căutat și a găsit o împăcare a științei celei noi cu doctrina biserice: „Lumea sensibilă nu îmbrățișează întreaga realitate; dincolo de marginile cunoscutului începe lumea necunoscutului, care este domeniul credinței“.

Kant, marele filosof german, născut în 1724 spune că, proba cea mai convingătoare a existenței lui Dumnezeu este existența legii *morale* în sufletul omului. Dumnezeu trebuie să existe pentru ca lumea să fie *morală*; trebuie un judecător suprem care să facă dreptate și răsplătirea celor buni.

J. J. Rousseau († 1778) a zis: „nu poate fi cineva virtuos fără religie“.

Goethe: „Epocile unde domnește religia sunt mai strălucite“.

Deasemenea *Bismarck*, întemeietorul imperiului german, a zis: „Orice stat, dacă vrea să reziste, trebuie să-și așeze temelia pe educația religioasă!“

În fine, *Spencer*, filosof englez din timpurile recente, (†1903), după ce a scris „Filosofia tuturor științelor“, în 10 volume, mărturisește că: „Între știință și religie nu poate fi ciocnire; o fereastră mai departe în știință, e un pas mai mult spre întuneric. Credința va exista, cât va fi o minte omenească!“

Și noi, *Românii* am avut și avem încă mulți filosofi și oameni de știință, cari sunt profund religioși. Astfel, acum 100 de ani a trăit *Eufrosin Poteca*, care a fost primul profesor de filosofie în București, la școala lui Gh. Lazăr. El spune: „Filosofia prin cuvânt întărește ceea ce religia prin credință propovăduiește“.

Hajdeu, (†1907) în cartea „*Sic cogito*“ susține în teoria creștinismului că: în toate corpurile e un spirit care renaște după moarte.

Dr. Paulescu, fost profesor de fiziologie la facultatea de medicină, ajunge la convingerea că: „există în om suflet, care coordonează funcțiile diferitelor organe“.

Iar *Dr. Rădulescu Motru*, profesor de psihologie scrie în cartea „*Elemente de metafizică*“ următoarele: „Dumnezeu de dincolo de univers, prin influența sa, dă fenomenelor naturei, un curs și un scop! Dar s'a obiectat că pe Dumnezeu nu-l vedem cum vedem soarele. Aceasta nu e o obiecție serioasă, căci nici soarele nu era văzut prin prizma științei înainte de Copernicus, care contrar celor vechi, ca Aristoteles, Plotemeu a stabilit că, pământul se învârtește în jurul soarelui, nu invers. De ce n'ar fi astfel și cu Dumnezeu? *El există, dar noi nu-l vedem*“.

Ad veritatem per fidem!

Frânturi din scara gândirii...

Numai uitarea este adevărată, toate celelalte sânt un vis.

(A. de Musetti).

Bucuria nu e decât o durere mai adâncă.

(Tiek).

Ființa universului în genere și fiecare individ în parte este voința.

(Schopenhauer).

Viața este o formă goală care-și capătă conținutul dela idee.

(Hartmann).

„Christos a Inviat“

de George Trandafirescu.

1935 de ani. S'au scurs aproape douăzeci de secole de atunci... Odată cu venirea Sfințelor Sărbători ale „Invierii Domnului“ desbrăcându-ne de pământea haină a individualității, lăsând la oparte ogoismul, invidia și luptele de toate zilele, să ne îndreptăm cu sinceritate gândul spre Dumnezeescul Christos, acel izvor de blândețe și bunătate, care prin exemplul jertfei sale, a sădit în sufletele noastre pacea și bunăînvoirea.

Cu sufletul dornic de Cerească mângăere, tu creștine, cu capul plecat de povara păcatelor ce conștiința te apasă, cu ochii înlacrimați, smerit se cuvine să cânti imnul de laudă și mărire.

E mult de atunci, de când huiduit, lovit, batjocorit, de ce-i ce'n conștiința lor nu înțelegeau Dumnezeasca Sa menire, s'a lăsat răstignit pe cruce, iar prin moartea sa, a îngropat o credință păgână, falsă în concepțiuni, — aducându-ne prin înviere o credință eternă bazată pe iubire și dreptate. Ne-a adus credința în Unicul și Cerecul Dumnezeu, ne-a adus credința creștină.

Prin jertfa Sa, a sădit în sufletele muritorilor speranța — acel nesecat izvor de viață, izvor de muncă, mângăetor al suferințelor, credință în viața viitoare.

Prin înviere Sa Dumnezeescul Fiu, ne-a dat dovadă de adevăratea celor afirmate de Sfânta Srcup-tură, iar prin Dumnezeescile sale minuni a căutat a ne arăta noua celor muritori, calea binelui și al adevărului, pentru a ne desbrăca sufletele de dorinți trecătoare și aducătoare de decăderi.

Da, s'au scurs aproape douăzeci de secole de atunci. Luptele în goana nebună după acumulări de averi, desfrâul și încărcarea conștiinței cu cele mai nelegiuite crimi, au încărcat sufletele noastre. Credința spulberată, idei greșite în dogme indivizi interesați ce caută a surpa adevărata credință creștină, demoralizarea și preocuparea meschină de satisfacerea poftelor nebune încolțite în creeri anormale, iată unde s'a ajuns după 1935 de ani dela răstignirea pe cruce a lui Christos Dumnezeu.

Odată cu venirea Sfințelor Sărbători ale Invierii Domnului, odată cu venirea Primăverii cea aducătoare de viață, impunem ca noi creștinii, desbrăcându-ne de haina egoismului smerit, să laudăm pe atât puternicul Dumnezeu fiul și îmbrățișându-ne unii cu alții să ne spunem:

„Christos a Inviat“.

Al. Vlăhuță

Cea mai sfântă datorie a unui popor, este să nu-și uite oamenii mari și din când în când, o rază de recunoștință și pioasă aducere aminte, să împraștie întinericul în care uitarea îi izolează, iar la slaba licărire să-și umple sufletele de admirație pentru ei, luând totdeodată pildă. Neamul fără artiști, este ca „țara fără bătrâni“, căci sfaturi înțelepte nu se pot găsi decât în slovele din filele îngălbinite ale antecesorilor, Noi să ne aprindem torțele din candelile lor și pe timp ce anii se scurg, să-i cristalizăm în noi, căci la vreme de bejenie, la ei vom găsi mângăerea și îndemnul . . .

Se împlinesc 15 ani de când steaua strălucitoare a lui Vlăhuță s'a prăbușit în adâncurile necunoscutului, lăsând pe cerul literaturii noastre o dără de lumină neștearsă. Dar cine a fost Vlăhuță ? Să fi fost într'adevăr o stea ?!

Voi căuta să fiu scurt, pentrucă el însuși a scris: „Gândește mult și scrie puțin, pentrucă și eu să gândesc mult citindu-te.

Vlăhuță a înmugurit în anul 1859 într'o toamnă tristă, cu freamăt molcom de plopi desfrunziți și raze palide. Tristețea toamnelor Tutovene, melancolia sătucului Pleșești i-au pătruns în suflet cu primele imagini ale naturii muribunde, făcându-l uneori nehotărât, resemnat, dar nu e mai puțin adevărat, că Vlăhuță a văzut și în altfel natura românească, așa cum a descris-o cu măiestrie neintrecută, însușindu-și pe drept numele de zugrăvitorul plaiurilor.

Ca fiu de răzeș, lipsit uneori de mijloace materiale, a avut de întâmpinat diferite greutăți în timpul cât a studiat la Bârlad, dar educația aleasă pe care a primit-o dela mama sa, mai târziu călugărița Elisabeta, și dela animatorul Ștefan Neagoe, învățătorul său, a făcut ca tânărul și studiosul Vlăhuță să răsbată prin greul vieții de atunci spre a ajunge avocat, iar ceva mai târziu profesor în Târgoviște. Nu a ocupat mult această funcție, căci a fost destituit în urma unei inspecții, fapt care l'a determinat să părăsească localitatea, spre a se stabili câțva timp la Galați. Dar ceiaze l-a silit mai mult să se retragă, spre a-și îneca durerea, și a-și îngâna plânsul cu valurile albastre ale Dunărei, este moartea fiicei lui Gherea, pentru care întreținea o vie simpatie . . . Mai în urmă se dedică literaturii, publicând în „Convorbiri Literare“, „Revista Nouă“ „Viața“, și „Semănătorul“, ultimele două redactate de el, dintre cari prima împreună cu A. V. Ureche, iar a doua cu Coșbuc. Vlăhuță pleacă pe drumul eternității urmat doar de câțiva prieteni cari-l părăsesc îndurerăți în 1919 la poarta care nu se deschide decât să primească.

Deși Vlăhuță este considerat optimist, opera sa este străbătută de o tristețe adâncă, și uneori

de revoltă sufletească. Așa este și firesc !

Să ne punem și noi întrebarea pe care și-a pus-o Eminescu: Unde ești copilărie cu pădurea ta cu tot ? E greu să ți-l închipi pe zglobiul care zburda odinioară prin valea Similei. El însuși de abea își amintește de clipele suave ale copilării, estompat în amintirea „Un crăciun“, scrisă destul de târziu și cu care încearcă să-și redobândească sufletul tânăr de altădată.

Ca student, a dus o viață grea, a văzut sărăcia și mizeria altora, a trăit-o, căci era și a sa și a plâns cu ei, iar lacrimile le-a strâns în colecția de nuvele „Din durerile lumii“ . . . Cine n'a văzut fața palidă a lui Radu, a bietului Radu Munteanu închiegându-se printre rândurile cărții ? Cine nu l-a auzit înecându-și suspinele și nu i-a simțit respirația întretăiată, sau cui nu i s'au împăenjenit ochii când linca, zdrobită și ne bună de durere, a căzut cu fața 'n jos peste trupul înghețat, slăbănogit și uscat ca piatra, a scumpului ei odor ? . . .

Mediul și starea socială s'au răsfrânt în opera sa în care regăsim sentimente puternice, emoții zguduitoare și poate, eternul omenesc caracteristic operelor mari . . .

S'a spus că Vlăhuță este un Eminescoid, un altoi care s'a hrănit cu seva eminesciană spre a fi asemeni lui. E necontestabil că a fost un discipol credincios maestrului, că a trăit aproape aceiaș viață sbuciumată cu care a luptat Eminescu, au simțit și unul și altul durerile ascunse în inimile timide, în sufletele mari, dar pe când geniul „Eminescian“ se profila deasupra oceanului suferințelor umane, privind totul sub „specis eternitatis“ Vlăhuță diseca, lua suflete aparte, în cari punea de multe ori durerea lui proprie. Dela maestrul său a moștenit cultul trecutului, nostalgia ogoarelor natale și dorul codrilor de pe dealurile din jurul Pleșeștilor.

Înălțimea artistică la care ajunsese poetul dela Ipotești a atârțat pe mulți artiști, în așa grad, că mai toți poeții epocii purtau blazonul eminescian, trebuiau să fie triști, iar versurile să respire o atmosferă de decepție. Și Vlăhuță a dat semnele acesteș, dar și-a dat seama de timpuriu, și a revenit pe calea aceia pe care i-a arătat-o adevărata sa structură sufletească și am văzut care era diferența între Eminescu și Vlăhuță. El a căutat să-și însușească măestria cu care înaintașul său a făurit coardele harpei sale, dar nu s'a mulțumit numai cu atât că a perfecționat mai departe comoara poeziei dându-ne o limbă curgătoare, limpede, sonoră și melodioasă.

Găsim la el versuri din care reese influența formală a lui Eminescu :

„A fost să mi te-arăți în cale
Asupră-mi ochii blând să-i pleci
In farmecul privirii tale
Durerile să mi le 'neci.

(Din poezia „In fericire“.)

Sau:

De mult a noastre inimi poate
Fără să știu s'au cunoscut
Căci prea ne-am înțeles în toate
Din clipa 'n care ne-am văzut.

Ceva mai târziu s'a făcut deosebire de concepția pesimistă a lui Eminescu, datorită pesimismului său întregal, de natură organică. Vlăhuță nu numai că s'a substras acestuia, dar i-a opus scutul optimismului.

„Inaintea morții mele, moartea dragostei de viață!“ In Vlăhuță fierbea mustul vieții, el simțea tainicele îmbolduri ale germenului renașterii și nu a căutat să se retragă în Nirvana. „Viața e tristă, căile ei sunt spinoase tinere, dar nu te descuraja, înfrunt-o cu bărbăție“.

Vlăhuță ne prezintă un optimism rațional, un optimism de natură intelectuală, deacea nu-i înconjurat de nimbul idealelor, de aureola viselor. El este concluzia firească a unei discuții hărțuite de argumentări contrarii. Poezia „Din prag“ ne înfățișează felul tipic al optimismului său prin răspunsul negativ la întrebarea: Moartea e singura scăpare, singurul liman alinător de suferințe? Gradarea sentimentelor și desnodământul neașteptat prin care se termină poezia sunt mărturii strălucite de puternice analize psihologice, cât și ale dramatismului cu care a știut să disece sentimente și emoții.

Avem înaintea un om ruinat sufletește, o ființă care nu mai așteaptă nimic dela viață, și care face diferite reflecții având în minte ideea sinuciderii. Moartea este scăparea și alinarea durerilor sale:

„O să fii acolo 'n tihnă, nici urât, nici dor,
nici cobeza neprielniceilor gânduri,
n'or mai răscolii țărâna rece, țintuiță 'n scânduri“.

Dar aceste păreri sunt turburate brusc de ideea eternității morții!

„Nu de moarte mă cutremur, și de veșnicia ei...
„Attă viață? altă lume? e-o poveste minunată!
dar ce e pe pământ e sigur, și pământul nu e
lipsit cu totul de frumuseți:

„(A,) e negrăit de lesne să-ți repezi un glonț în
creer

„E-o mișcare, e un farmec care 'n veci nu se
mai curmă!...

Și concluzia vine ca ceva imperios:

„Inaintea morții mele, moartea dragostei de viață!“

Iată deci pe Vlăhuță adversar de concepție cu Eminescu. Ceiace îi rămâne din prima pornire este disprețul și revolta contra unei societăți false, și simțul critic, asociat cu satira.

El se întristează în fața neînțelegerii cu care este întâmpinat artistul și îi adresează acestuia cuvinte cu note slabe de decepție:

„Lumea ce ai fost visat-o, ne găsind-o nicătre
„Caută-ți în tine însu-ți liniștea și fericirea!“

dar acestea pot concretiza și mândria artistului conștient de valoarea sa, deci tocmai contrarul celor afirmate de Dobrogeanu Gherea, că Vlăhuță a fost „decepționat“. Greșala, care poate fi considerată voluntară, constă în faptul că Gherea lua una din atitudinile poetului, dându-i importanța de caracter dominant, pentru a-și ilustra teoriile lui personale cu o exemplificare tipică... In 1880, când Vlăhuță a prezentat „Convorbirilor Literare“ caetul său de versuri, a fost privit mai cu puțină înțelegere decât se aștepta, iar versuri ca acestea:

„Inaintea creaturii Creator te umilește“... au fost chiar condamnate pentrucă, socoteau ei, era un atac fățiș contra religiei. Cu Junimea nu s'a aflat în relații prea strânse, din cauză că nu corespundea ideilor ei, și dacă „convorbirile“ au publicat poeziile lui, aceasta se datorește cultului pentru Eminescu, al poetului.

Poezia erotică a lui Vlăhuță, deși foarte apropiată de Eminescu ca formă, diferă mult în ceiace privește concepția. Iubirea eterică a maestrului, care-și cântă iubirea sa proprie nu s'a reștrânt deloc în erotica lui Vlăhuță. Cu spiritul său neîntrecut, Vlăhuță, a pătruns ascunsele taine ale sufletului omenesc, raționând iubire, eternizând-o și făcând din ea o lege a naturii, căreia nu i se poate sustrage nici o ființă... „Instinctul atât de van, ce le-abate și pe pasări de vre-o două ori pe an“, al lui Eminescu, găsește în Vlăhuță sonorități de clavier, iar versurile lui, ca melodiile angelice din violele lui Amati, sunt de o delicatețe discretă și analiza de o finețe neatinsă încă!

Iată ce este iubirea la Vlăhuță:

Iubire, sete de viață
Tu ești puterea creatoare
Sub care inimile noastre
Renasce ca florile în soare.

Și în altă strofă:

Prin tine valuri de vibrații
Din depărtatele planete
Trezesc în sufletele noastre
Dureri și bucurii secrete.

E incontestabil că naționalismul, emoția intelectuală a lui Vlăhuță poate înlocui tot așa de bine exprimarea adânc obiectivă și idealistă.

Atîns de farmecul vieții
Mă simt o forță 'n univers
Și glasul meu devine cântec
Gândirea mea devine vers...

Toate poeziile cu caracter filozofic ale lui Vlăhuță au fragmente străbătute de un puternic avânt liric. Durerea lui are un caracter personal și este înfrântă de frumusețile naturii, de măreția personajilor. În poezia „Din Prag” dorul de viață este trezit de un peisaj. Deasemenea în poezia „Dormi în pace”, un peisaj înduplecă pe poetul totdeauna revoltat, dându-i ideea unei ființe supreme, unei cauze externe, mai presus de forțele noastre, care desăvârșește armonia vieții. Deși Vlăhuță este un pocăit, nu un credincios, totuși ar fi putut rosti fără ezitare înțeleptele cuvinte ale lui Spinoza: „Deus sive natura!” În poezia filozofică mai găsim un element prețios care constituie originalitatea poeziei lui Vlăhuță: Aceasta este analiza psihologică, de care am amintit ceva mai înainte.

Cu o înțelegere de psihastu, el a pătruns în esența patimilor și a sentimentelor, dându-ne cea mai grandioasă icoană a sentimentului de dragoste maternă, și tot complexul de emoții care întovărășește desnădejdea mamei ce ajunge să nege divinitatea, atunci când fiul ei moare, fapt, pe care, dac'am fi mai obiectivi, l-am putea clasa printre efectele cauzelor eterne, cari lucrează în mod fatal asupra vieții.

Felul în care Vlăhuță trece dela o stare sufletească la alta, gradând sentimentele cu arta neîntrecută, face din poezia lui cea mai reprezentativă dramatizare cu tendințe de moralizare . . .

Vlăhuță a scris un singur roman: Dan! Dan, ca și „Geniu pustiu” al lui Eminescu. Zugrăvește pe autor cu felul său de a gândi.

Teza este raportul dintre artist și societate, pe care îl verifică și în nuvela „Din durerile lumii”. Vlăhuță se descrie cu ușurință, în fraze străbătute de un lirism exagerat, ceiace aduce o scădere romanului.

Dotat cu o inimă sensibilă, a prins în forme gingașe, tot sbuciumul vremurilor sale de prefaceri sociale, și a luptat eroic pe tărâm cultural, împins de un optimism care, deși cam șubred, l-a călăuzit pe căile spinoase și mizerabile ale vieții, făcând să aducă pace între oameni și să arate fericirilor că râsul lor cristalin este destul de des amestecat cu lacrimile celor cari plâng în tăcere.

Proza, mai mult chiar decât satira, prin care aduce fericite contribuțiuni literaturii noastre, poartă pecetea înaltului său umanitarism și a bogatului spirit reformator, de care s'a servit spre a-și atinge ținta. Ce-a urmărit prin Dan? Ce-a voit prin „Durerile lumii”? N'a fost preocupat decât de idei înălțătoare!

Vlăhuță, deși poate fi socotit areligios, nu s'a lăsat prins în mrejele materialismului, ci, sorbind însetat din isvorul realismului francez, și-a umplut sufletul de durerea obștească . . . Durerea și suferința sunt factorii principali ai operii lui Vlăhuță și pe aceștia a căutat să-i isgonească din mijlocul omenirii și din sufletul său blazat, înlocuindu-i cu bunătatea.

Idealul didactic este atins de Vlăhuță în opera sa capitală „România pitorească”, încântător tablou al vremurilor apuse și al plaiurilor verzi, pe cari fluerul ciobanului se îngână cu jalea isvorului și cu nostalgia înstrăinaților.

Înșirând localități, cu putere evocatoare, neîntâlnită până la el, leagă moșiile de oameni și pe oameni de fapte, dându-ne o frescă naturală, lirică, a celor ce au fost, a munților și codrilor noștri veșnic tineri, a vieții pașnice sau sgomotoase a orașelor, făcându-ne să lăsăm în fiecare oraș deschis câte o lacrimă, și să simțim adânc în suflete falfăitul batistelor cari rămân departe, pierzându-se după o cotitură, când vaporul își continuă ruta.

Totul este trăit în „România pitorească” și fiecare rând ne trezește o amintire, o urmă de regret.

Doar Odobescu ne-a redat în „Pseudochineghe-ticos” *peisagii* asemănătoare, în ceiace privește puterea descriptivă, și lirismul muiat în colbul fin al unui dor după o viață câmpenească, o viață liberă. Dar sufletul de artist al marelui Vlăhuță nu rămâne mut în fața pitorescului, ci beat de admirație face reflecții pline de avânt poetic, cari înlătură memoria simplei descrieri, dând operei valori nebănuite.

În studiul asupra lui Grigorescu, ne poartă pe poteciile munților, pe acolo pe unde pictorul vieții sfinte din mijlocul naturii obișnuia să-și poarte ciobanii, spie a ne îmbăta cu minunate priveliști, sau a ne face să urcăm lin „Vârful cu dor”! Cu înțelegere de artist, ne înfățișează trăsăturile ciobănașului și sufletul lui simplu, pe care celălalt nu-l putuse reda în întregime în pictură . . . Iată-l pe Vlăhuță, apostolul adâncii înțelegeri a vieții, epigonul care a aspirat către idealul artistic, și pe buzele căruia: „Iară noi, noi epigonii, simțiri reci, harfe deșarte „ar fi sunat fals!

Totuși, dacă mă mai întrebă cineva, cine a fost Vlăhuță, voi răspunde:

Pe Vlăhuță nu-l cunosc, căci nu l-a văzut nimeni ștergându-și lacrimile, când, uitându-și propria durere, plângea pe a altora

Pe copilul bălai, pe fericitul pe care colinda cu cămașa fluturândă văile Similei nu mai are cine să și-l amintească.

Port în sufletul meu o icoană a lui, dar o iubesc prea mult pentru a și-o dărui!

Citește-l, căci opera este omul! . . .

Vasile Culică

Ascetul

*Ceeace omul numește geniu este
nevoia de a iubi. În afară de
aceasta totul este deșert.*

A. de Musset.

Ca un bulgăre de aur, luminând, pe când apune,
Codrul cel cu mușchi în barbă și izvoare veșnic june.
Luna trece 'n agonie peste-a văilor verdeață
Și se pierde 'n depărtare ca 'ntr'o hlamidă de ceață,
Iar zefirul poartă galeș trena neagr'a nopții triste,
Se sting candelile nopții cu scânteii de ametiste
Și crepusculul și 'ntinde aurorele pe frunte
Deșteptat de cântul aprig al cocoșului de munte
Și de freamătul pădurii, de suspinul apei repezi
Ce se-avântă clipătindă, frământându-se de lespezi,
De un ciripit în crânguri, de ecourile vieții
Cari îngână 'nfiorate cântecele dimineții,
Și pe aripi de torente le cobor în depărtare.
Roua pe gingașe ramuri prinde-a scânteia în soare ;
Ca și buclele de aur de pe tâmplele copilei
Peste cântecul naturii se ridică astrul zilei.

Vitele cu frunză lată, iederele fără minte
Au înveșmântat copacii cu ciudate-a lor vesminte
Iar cărările se 'noadă pe sub arborii voinici ;
Nici un om nu le mai calcă, doar sbârliții de arici.
Se opresc, privesc în lături, sprijiniți ca pe toiagă . . .
Când în urma lor aceiaș pace tainică se 'ncheagă.
Rădăcini ies din țărână ca balaurii din basme,
Te înconjură fiorul nevisatelor fantasmе . . .
Printre frunzele crestate câte-o treanță, vezi de cer
Pe când gândul tău colindă într'o lume de mister.
E atâta armonie în acest umbrît meleag . . .
Prea arar, în depărtare, țipă câte-un cuc pribeag.
Dar pădurea doarme somnul secolilor cari-i poartă
Și în mintea cui o vede, toată lumea pare moartă ;
Cu izvorul ce dispăre sfredelind înalta stâncă,
Par pe veci încremenite d'un blestem, d'o vrajă adâncă . . .
În acest belșug de frunze se încearcă să străbată
O cărare înflorită, cu potire 'nlăcrămată,
Printre pomi cu scoarța groasă, printre scorburi fără șoapte,
Încălțată cu verdeață și cu mușchi de miază noapte.
Șerpue nepăsătoare pe mătasa de parânguri
Incrustând-o pe alocuri flori sălbaticе de crânguri.
Gingașele lăcrămioare presărate pe-al ei sân
Parfumează cu miresme iarba fragedă de fân ;
Ramuri grele cad în lături și pădurea se deschide . . .
În poiană te îmbată zumzet de efemeride
Și din pomii plini de floare curg petale de argint,
Fluturi fiind, cu aripi roze, peste albul mărgărint,
Iar zefirul, cald zefirul, adiind aduce raze
Transformând întreg tabloul într'o spuză de topaze.
Mai retras un fir de nalbă ce prin cetine străbate

Apusul...

În satul mic, cu abia câteva case albe,
risipite ca și cuiburile, la poalele unui deal,
era liniște deplină. Numai zefirul șoptea
ceva tainic, frunzelor îngălbinite cari, în
lumina soarelui, ce scăpăta după culmea
unui deal, păreau de argint. Un cer senin,
ca oglinda unui suflet curat, plutea pe
deasupra. În mijlocul acestui sat, asemenea
unui inger păzitor, care veghiaza asupra
liniștei și a păcii, se ridică biserica încon-
jurată cu brazi înalți, ce-și ridicau falnici
frunțile spre cerul cel albastru. Santinele
solidare, ce apărau în mijlocul lor, cetatea
vieții sufletești și-a morții trupului. Nicăeri,
ca în acest sătuleț de munte, viața reli-
gioasă nu era trăită mai deplin. Zilnic se
ridicau rugăciuni ferbinți către „Tronul
Celui Prea înalt”.

În curtea bisericii, cruci vechi de
piatră și de lemn, acoperite pe alocuri cu
mușchi verde, arătau celor vii, nebiruita
cetate a morții lor . . .

Un sunet duios, străbătu deodată yăz-
duhul, înfiorând până și firele de iarbă . . .
Sunau clopotele de vecernie . . .

De ici, de colo, se vedeau pornind
femei, bărbați și copii, spre lăcașul cel
Sfânt.

Din fața unei case, un bătrân cu
pleata arginte, cu fața brăzdată de urmele
vremii, cu trupul încovoiat de povara
anilor și sprijinit într'un toiag, pășia încet
spre Casa Domnului.

Ajuns în cimitir, privi cu ochii umezi
împrejur, căutând ceva . . .

. . . Și pipăind ușor cu toiagul, locul,
se îndreaptă spre crucea cea mai nouă . . .
Cucernic, își scoase căciula de pe cap și
se închină în fața mormântului de curând
săpat. A 'nghenunchiat și sărutând adânc
lespedea de piatră, șiroaie calde de lacrimi
ii udă fața bătută de vânt . . .

După un timp se ridică și ca obosit
de drumul lung al vieții, se rezimă de
cruce . . .

O adiere de vânt, desprinse de pe
ramuri câteva frunze uscate ce căzură la
picioarele lui, cu un foșnet ușor, ca un
suspîn de mamă. Cu ochii stinși privea
bătrânul spre apus și gându-i aleargă în
spre trecut. Imagini de fericire și durere, i se

Incunună mărăcinii cu un nimb de castitate,
 Și uimită se răsață peste lumea minunată
 Ca și când își amintește de un basm de altă dată . . .
 Intr'un colț se 'npacă umbra cu tăcerea cea adâncă
 Pe când ochii și-i răpește o intrare într'o stâncă,
 Iar deasupra, sgâriată în peretele chiliei
 Ca o mână nevăzută, crucea, semnul veșniciei
 Stă de pază ne învinsă, lângă scorbura din munte
 Ca un pisc de piatră sură peste crestele cărunte.

Doarme pustnicul pe laviți și 'n visarea-i de ascet
 Simte cum se descompune și se pierde 'ncet, încet,
 Vede cum ființa sfântă se destramă, se descue . . .
 Pipăindu-se în somnu-i i se pare cum că nu-e,
 I se pare cum că este o dorință aprinsă, vană,
 O plăcere ne trăită de o inimă profană,
 O vibrație ne 'nțeleasă, un resort ascuns al firii
 Ce-i în stare ca să schimbe tot destinul omenirii.
 Regăsindu-se pe sine cu puteri nemăsurate
 Pierdu 'n mistică visare dintr'un veac o jumătate,
 Incapabil în ureche să și îndrepte sie plânsu-și
 Iși trecuse tinerețea mulțumit în sine însuși
 Ne simțind în nebunia-i al pământului tezaur
 Și lăsând să i se scurgă ani cu primăveri de aur.
 În unghere greeri negri fărâesc pe groase sturne
 Să alunge colbul vremii de pe cărți de rugăciune.
 În spre fund, lipită 'n stâncă, far lucind în depărtare
 Consumându-se în raze sfârâe o lumânare,
 Improșcând scânteii răslețe cu scilpire roșcovană
 Peste ramuri nedeschise, peste chipul din icoană.
 Totu-i vis, totu-i fantasmă ca 'ntr'o lume cugetată
 Și te impresoră jalea viselor de altă dată . . .
 Un moșneag, un mag sinistru, cu-a lui barbă pusă pernă,
 Un grăunte de lumină semănat într'o cavernă,
 Târâit ritmat de greeri și priviri de Crist pe cruce
 Și aceiași ochi ai morții ce în umbr' abia străluce . . .

O! când treci pragul de piatră călcând proaspete răzoare,
 Când îți scalizi întreaga ființă în lumina orbitoare
 Te întâmpină din ramuri cei mai mari artiști ai firii
 Îngânându-se în triluri și în șoaptele iubirii,
 Te îmbată cu nectarul din potirile lor crinii,
 Să-ți doinească te vor plopții, să le legene, arinii,
 Să te-adoarmă, printre ramuri, cu acorduri dureroase
 De pe maluri de izvoare, plâng răchitele pletoase . . .
 Este vis sau e aievea ceiace-ți arată ochii?
 Zâna florilor tresare. Trandafirii pe-a ei rochii
 Se 'ndrăgesc și răd șăgalnic, undelor cari scânteie
 Muind formele măestre în culori de curcubeu;
 Iar pe prundul din zăvoae apele-și îngână cântul
 Și în innuri fericite cântă cerul și pământul . . .
 Ea privește încântată numărând prin iarbă pasuri,
 Sărutând crinii cei mândri, surzând, făcând popasuri,
 Și-apăsând cu mâna sâniilor cei porniți ca să tresalte
 Închega o lume vie peste visele-i înalte . . .
 „Viața clocotind prin ramuri m'a vrăjit ca o poemă

succedau în fața ochilor. Copilăria cu sburdălniciile ei, adolescența cu visurile și câte și mai câte . . . Se vedea tânăr, voinic, floarea feciorilor din satul lui. Nu era joc la care să nu alerge, dar nici lucru de care să fugă.

Pe Maria a cunoscut-o într'o Duminică la joc în satul vecin. O vedea acum aievea, așa cum o văzu-se atunci; înaltă, sveltă, frumoasă, cu părul negru și ochi ca mura. Ii căzu dragă și nu după mult timp se căsătorii cu ea. Ea era totul la ceea ce ținea mai mult pe lume, și-o păstra ca un tezaur. Dar și ea parcă făcea totul ca să-i placă, fiind înzestrată de natură cu tot ce poate fi mai bun . . .

Nu era lucru la care el să nu zică „da“, și ea să zică „nu“. Amândoi erau pe un gând întotdeauna.

Timpul din urmă, a fost mai mult bolnavă, iar acum doarme sub această cruce . . .

Ce i-a rămas lui din toată gospodăria și fericirea avută?

Nimic. În casa, în care odată, copilașii zglopii se jucau făcând multă larmă, acum e liniște. S'au făcut și ei mari, au plecat și s'au așezat la casele lor.

Acolo, unde o mână harnică de femeie știa să așeze fiecare lucru, la locul lui, acum e dezordine. El, bătrân cum e, nu știe cum ar trebui toate rânduite în casă. De multe ori ar vrea să le așeze, dar din cauza tremurăturii mâinilor, îi cad lucrurile pe jos și-i atât de greu să le ridice. Odată voinde să-și spele o farfurie, i-a căzut jos și-a spart-o. Când a venit noră-sa, s'a răstit aspru la el, că de ce nu ia seama mai bine, de ce nu are grije, că numai pagubă face . . . În zadar i-a spus el că i-a tremurat mâna, că n'a vrut să facă pagubă . . .

Cum e și nora asta! . . . Parcă ea nu face pagubă, nu greșește nici odată. Și doar e în averea lui.

Doamne, pe-ale cui mâni a intrat averea și feciorul meu!

De va dura mult așa, totul se va risipi. Totul se va nimici, totul va încăpea pe mâni streine.

Vor veni streinii și vor locui în casa zidită de el, iar el, poate și feciorul lui or să fie dați afară.

Doamne, ce gânduri negre străbătea mintea bătrânului . . . Privirea i-se întunecă. Sudori reci îi acoperi fruntea. Cu

„Fluturii pe părul-i negru mi-au fost pus o diademă
 „Și mi-au pus vâpăi sub pleoape stelele din 'nalte spații
 „Intr'o noapte presărată cu iubire și vibrații.
 „Deacea 'n orice seară simt un foc ce mă străbate
 „Furnicându-mă prin suflet, o nebună voluptate
 „Care face să se schimbe toată firea mea cuminte,
 „Până când pe pat de vise vine somnul să m'alinte,
 „Vine somnul copitașul cu păr des de borangic
 „Cu aripi din fulgi de aur, aducând un prinț voinic
 „Ca să stea de mine-aproape, ca'ntr'un vis de-odinioară
 „Să mă 'nec în ochii negri, să desmierd a lor comoară . . .
 „Veniți stele călătoare ai visării mele prieteni
 „Revărsând tăcerea vieții peste gânduri și prin cetini,
 „Incărcând cu flăcări triste și cu schimbătoare umbre,
 „Dealul plin de mândre roiuri și cărările lui sumbre
 „Și din dor, din nostalgie dorul meu întruchipați-l
 „Și din somnul neîniței la iubire deșteptați-l . . .
 „Peste lac veghează luna scoțând giulgiuri la iveală.
 „Plopii învâind din creștet cu rugină de beteață ;
 „Tremurat suspin de frunze și adâncuri tremurânde
 „Astre vinete pe boltă, astre palide pe unde
 „Cu sfioasă lăcrămare scaldă frageda mlădiță
 „Inchegând pe fruntea-mi rece, caste flori de lămâiță.
 „Tot ce mă 'nconjoară aicea, tot ce-i suflet se 'nvăsmântă,
 „Vine crângul să petreacă pe stăpâna lor la nuntă,
 „Lumânări duc licuricii pe sub seara cea târzie
 „Ca să lumineze drumul celui care va să vie ;
 „Arătându-se în gânduri, apărându-mi vag în cale
 „Spre a-l căuta deapururi și-a-l visa printre petale.
 „Tatăl meu, bătrânul pustnic, în viața-i liniștită
 „Aplecat pe groase vrafuri, a uitat a mea ursită . . .
 „Sprijinit pe cârja strâmbă cu privirea-i mă 'nfiară !
 „Iarnă-ascunsă'n grotă rece, când afară-i primăvară.
 „Eu sunt floarea nedeschisă, el un astru ce apune
 „Cu virtuți închipuite voind huma să 'ncunune
 „Când vreau cântec mă învață tinerețea mea s'o scald
 „In înțelepciunea-i mare. Când un astru blând și cald
 „Eu mi-am zugrăvit în suflet, fie noapte, fie zi
 „Sufletul mi-e plin de doruri și de sfinte reverii !“ . . .
 Astfel cugeta copila cea lipsită de iubire
 Inchegând frânturi de basme și unindu-le'n neștire,
 Văzând stelele aprinse și simțind murmur de șoapte
 Rătăcind în altă lume și făcând din ziuă noapte.
 Astfel trupu-i se înalță, încântată se 'nmlădie,
 Ochii plini de voluptate tae zarea străvezie
 Și sclipiri misterioase sfredelesc lungile gene
 Dând obrazilor paloare și-un surâs schițând alene . . .

Vrăfuite în chilie gândurile dorm în file
 Când epocile trecute sfătuesc cu duse zile
 Pustnicul recade'n pace, glasul i se stinge'n aer
 Soarele îngenunchiază și'ncetează tristul vaer.

Se deșteaptă vechiul codru din tăcerea cea pioasă,
 In scântele de aur spală fața lui osoasă
 Și uimit și 'ntoarce frunza împrejurul cercetându-l,

mâna tremurândă își trecu degetele prin
 părul alb ca neaua, proptindu-se mai bine
 de cruce, ca de singurul sprijin ce i-a mai
 rămas.

. . . Pe creanga unui brad, câteva
 rândunele întârziate, sau rătăcite de cârdul
 ce-a plecat, își ciuguleau aripioarele. Un
 cârd de cocori trecu pe deasupra, cărâind,
 lăsând în urmă, pustiu . . .

. . . Și ultimile raze ale soarelui ce
 apunea, luminară pletele cărunte ale bătrâ-
 nului, rezemat de cruce 'n cimitir . . .

Elena Marian, inv.

Căderi de ape

In nopți de tainică simțire
 Când sufletu-mi din larg s'adapă,
 Mă prinde 'n funduri de gândire
 Un dor aprins, un dor de apă . . .

Un dor de apă cristalină
 Ce freamătă în unde calde,
 Căderi de ape spumegânde
 Cu fulgerări de vii smaralde.

Sub caer de lumină albă
 Ce-o ninge pânza grea de nouri
 Renasc în mine nesfârșite
 Ale talazului ecouri.

Și 'nvins de nostalgia apei
 Ce din puteri mă ispitește,
 M'apropii de umbrite țarmuri
 Pe unde doru-mi hoinărește.

Dar străbătând cărarea veche
 Ce se topește 'n roiu de unde,
 Eu nu te mai găsesc pe țarmuri,
 Și-atunci, durerea mă pătrunde . . .

Singurătatea nesfârșită
 Tot mai greoiu pe mine cade
 Mă simt pierdut, cu gânduri moarte
 In răsul albelor cascade.

Mă doare 'n suflet când cadavru-mi
 Se mișcă mut pe mal de ape . . .
 Vai, cum aș vrea ca gându-mi putred
 Din largi uitări să se adape !

Mă ispitește adâncimea
 Ca să-i cunosc taina ciudată
 Și nu știu de-ai putea să spulber
 Ușor, chemarea-i alintă.

Oglindindu-se'n izvorul ce aleargă desmierdându-l
 Când cu dorul numai prieten și cu 'nflăcărare gânduri
 Scormonind cu'n băț în apă în nenumărate rânduri
 Scobora pe sub umbrane și prin strimte luminișuri
 Cu privirile pierdute, rătăcite prin hățșuri
 Rodul viselor ei scumpe, tânărul cu ochi de ghiață . . .
 Să-l iubești, să lași să-ți treacă lângă el întreaga viață.
 Unde calcă, zvon pornește cerbii fug să se ascunză,
 Iar el trece plin de gânduri fluerând duios din frunză
 De ecouri prins în vrajă. Tae codrul solitar
 Sprinten ca o căprioară și voinic ca un ștejar,
 Iar la vale, mai la vale, unde apa geme'n spumă
 Pârâiașul se lărgește, pietrele sclipsesc a brumă . . .
 Pe o pernă de verdeață rezemată stând pe coate,
 Mica zână visătoare, fericită se socoate.
 Oglindindu-și sânii mândri în adâncuri, pasă-mi-te
 I se pare că se joacă două lebede 'ndrăgite . . .
 Fruntea apei se 'ncrețește ! Sânii, lebedele pier
 Cum d'un nor muiat de ploae soarele se stinge'n cer.
 Ea mirată se ridică, ochilor nu-i vine-a crede
 Tânărul visat e-aproape și-i e drag, doar când îl vede.
 Visul i se împlinește . . . Dorul, dorul, i se curmă . . .
 Inima i se 'nfierbântă pentru plânsul cel din urmă ;
 „P'un meleag strein, — i-ar spune, — să trăim o viață nouă”
 Când scaldându-se în ochii, ochii și-i scaldă în rouă.

* * *

„Tată plec ! Lumea e mare ; valorile ei mă fure . . .
 „Vreau să pribegesc . . . pleca-voi din desișuri de pădure.
 „Petrecând sub cer cu stele, înălțându-mă pe culmi
 „Voi uita umbra plăcută a bătrânilor mei ulmi
 „Lângă cari petrecut-am ani trecuți ca o clipită.
 „Mă voi minuna de toate și voi fi mai fericită . . .
 „Nu mă mai opri ! Dă-mi drumul. M'ai înlăntuit bătrâne
 „Când mă adormei cu basme . . . dar legendele străbune
 „Sufletelor sunt povară când iubirea le e frate . . .
 „Lasă-mă să plec în lume să mă 'nbăt de libertate.
 „Lasă-mă să-mi vindec rana, visuri să înalț spre stele,
 „Voi avea cine să-mi soarbă flăcările gurii mele . . .
 „Tânărului meu logodnic îi cred dragostea și gândul
 „Și-aș voi ne turburată să-l iubesc și desmierdându-l
 „Să leșin de fericire, ochii mi-i înnece plânsu-mi
 „Și pierdută'n reverie să-l confund cu mine însumi . . .
 „Pace-ai vrut ! Pacea începe nodurile să-și deslege,
 „Liniștea te incunună. Rămâi sănătos moșnege ! . . .
 „Tu ești arborel ce 'ntinde ramurile-i către soare
 „Când copila ta pierdută e o biată muritoare”.

„Raza s'a pierdut în haos, o dorință trecătoare !
 „Tu rămâi, un boț de humă, să te stingi bătrâne soare,
 „Raza a plecat și ochii multora o să le fure
 „Ea, hrănită cu iluzii și cu freamăt de pădure.
 „Iată că imboldul firii simțurile îi adapă :
 „Vanelor chemări ascunse nici un muritor nu scapă,
 „Germenul lor schimbă viața împingând-o înainte,
 „Inzestrând-o cu dorințe ce-ți lipsesc ție părinte
 „Valul spală vieți murdare, cugete și gânduri'nalte

Se vor abate din adâncuri
 Indemnuri calde către mine
 Ce m'ar vrăji și mă vor duce
 Pe val de ape cristaline.

Din fonduri răsuna-vor cânturi
 Melodioase 'n a mea cale
 Voi adânci priviri aprinse
 Spre fundul apei ne cristale :

Și prins atunci de vraja caldă
 'n care doru-mi să se-adape
 M-oi face frate pe vecie
 Cu taina fundului de ape . . .

Se năpustesc atunci, cadavru-mi
 A-și vrea să pot, în adâncime
 Ca s'adâncesc cu el pustiul
 Și 'n fund de ape să s'aline.

Iar undele să-i cante ruga
 Și-apoi mormânt adânc să-mi sape,
 Să 'ncremenesc să dorm întruna
 Sub albele căderi de ape.

Sextil Vodă.

De profundis

În cripta tăinuitelor dureri
 În care preoți nu slujesc
 Și nici nu ard făclii,
 Am coborît în visul albei seri
 O raclă 'n care dăinuiesc
 Regretele pustii.

Prin grele porți de abanos
 Se ridicau cântări înfiorate
 Și vaete de jale.
 Fantasmale în giulgiu ros
 Ieșeau întru întâmpinare toate
 Oprindu-mă în cale.

Și în cădelniți străvezii
 — Mărgăritare împletite
 Din lacrimile împietrite —
 Am aprins smirna în fășii,
 Am aprins darurile târzii,
 Să scap de-a lor ispite.

Și am lăsat sicriul și m'am dus . . .
 Ca 'n datinile bătrânești
 Am aruncat o mână de pământ
 Ca 'n veci să nu mai iasă din mormânt . . .

. . . Și totuși, când am ajuns sus
 Și când mi-am amintit de tine
 Toate regretele lumești
 Toate durerile pustii
 Erau iar lângă mine.

„Dar un vis nutrit de secolii lasă valul să tresalte
 „El se'nalță ca o umbră, se încheagă, se sporește
 „Și cu cât îl spală gândul cu atât se curățește
 „Nu se'npiedică de șirul clipelor cari se scurg . . .
 „Vis, ce l-au țesut sub pleoape pustnic și taumaturg
 „Îl purtam închis în tidvă, vis însăilaț de genii
 „Și-mi închipuiam besmetic că din desele vedenii
 „Ochilor ei plini de doruri stavilă voi pune'n zare
 „Fericită să trăiască în gândire și visare . . .
 „Iată, viața mi se scurse, barba mi-a ajuns la tină,
 „Încurând ziua va stinge slaba ochilor lumină,
 „Mă va'nbrățișa pământul mistuindu-mă încet.
 „O! viață liniștită, răsplătită, cu regret! . . .
 „Călăuză unui suflet pe cărări nestrăbătute,
 „Înarmat doar cu credința și cu searbădă virtute,
 „Am crezut că voi învinge. O, dar e atât greu
 „Când iubirea pentru oameni a sdrobot pe Prometeu.

„Parfumăt cu ciripire vântul se deșteaptă. Lent
 „Ia pe aripa de aer stăvilarul la torent,
 „Clocolind pe vad, zăporul toarce-al primăverii caer
 „Înbinându-se melodic cu vibrările din aer
 „Și în freamătul pădurii floarea vieții se frământă,
 „Râd brândușele în soare, cerul cântă, râul cântă,
 „Spuma apelor grăbite, clipotitul blând de unde
 „Au scos frunza veștejită ce pe funduri se ascunde
 „Și-o tot duc, o duc la vale legănând-o pân'se pierde
 „Ca s'o plângă de pe maluri, flori gingașe, iarba verde.
 „Tortul soarelui pe-alocuri s'a țesut cu umbra-albastră;
 „Se deschid boboci pe ramuri, c'au aflat iubirea voastră.
 „Ropotind pârăul geme printre cetini de ferigă
 „N'auziți de când vă chiamă și pe nume blând vă strigă?
 „Lasă-ți pașii să te poarte sprecrepusculele sfinte
 „Să te'nlănțui doritoare de grumazul lui fierbinte,
 „Du-te să-i surăzi în taină, fluturi, florilor din cale
 „Îți va soarbe de pe buze toate flăcările-astrale.
 „Copleșit de poezia unui plin de farmec vis
 „Lacrimi va sorbi din gene și din ochiul tău închis.
 „Du-te de vă spuneți basme, tu-l ascuți, el te'nțelege
 „Și de scumpa ta făptură veșnic n'o să se deslege.

„Când se înveșmântă dealul și câmpia în mătase
 „Aerul se înfioară de ecouri voluptoase,
 „Călcând iarba îndesită îmbrăcat în tort de soare
 „Când din umbră, parfumate, plâng aceleași lăcrămioare
 „În privirea-ți rătăcită visele de țî-se scaldă
 „Cari fac să se reverse rouă limpede și caldă
 „Nu îți înălța gândirea retrăind apuse zile . . .
 „Lasă apele să plângă, nu căta ce-a fost, copile . . .
 „Pentru clipele trecute nu'ncerca să te cutremuri
 „Ca iubirea să nu-ți pară visul ruinat de vremuri“ . . .

Vasile Culică

O, Tu Christos

*O, Tu Christos ce pentru noi
 La jertfă nu te-ai dat 'napoi
 Chiar spini pe frunte ai purtat
 Și bucuros ai suportat
 acel calvar.*

*Și răstignit pe cruce-ai fost
 Crezând că din păcat ne scoți,
 Dar binele ce ne-ai dorit
 nu s'a 'nțeles,*

*Credeai că 'n ceasul de apoi
 Noi, turma rătăcită, noi
 Văzând iubirea ce ne-arăți
 Vom apuca pe drumul drept
 Șom regreta.*

*Dar noi cei răi n'am regretat
 Cereasca jertfă ce ne-ai dat
 Iar sufletul ni s'a 'ncărcat
 cu palimi noi.*

*Suntem prea lași, o spunem azi
 Cuvântul Tău n'am ascultat
 Iar sacrificiul ce-ai făcut
 fu în zadar.*

George Trandafirescu.

Horia, Cloșca și Crișan

— 150 ani dela omorârea lor —

Ziua de 31 Octombrie 1784, — această zi memorabilă în care țărâna română din Ardealul robit, istovită de greutatea jugului iobăgiei aruncat de vecuri peste grumajii-i osândiți, de către nobilimea maghiară, să-l poarte pe totdeauna, a căutat să scuture acest jug ce-i încovoiasă cu totul spinarea răbdătoare, — este una dintre cele mai mărețe zile ale acestei țărâni, fiind însemnată în calendarul suferințelor ei cu însăși roșul sângelui țâșnint din propria-i vână.

În această zi sfântă, de veșnică pomenire, Românii din meleagul cu aur al Moșilor au jurat pe sfânta cruce — la Mesteacăn — că vor lupta până la unul alături de cei trei căpitani, Horia, Cloșca și Crișan, pentru mântuirea și libertatea lor de sub stăpânirea asupritoare a feudalității maghiare.

Mare jurământ și grozavă hotărâre.

Astfel de jurăminte și astfel de hotărâri nu se dau decât atunci când cupa răbdării se vede umplută, iar deșertarea amărăciunii din ea rămâne numai în sacrificarea ultimei materii de rezistență, care este însăși viața.

Atât îi mai rămăsese acestui popor rob chiar în casa lui; atât au mai lăsat în el până la 31 Octombrie 1784, nobilii maghiari; doar viața, viața aceea întunecată și roasă de suferințe . . .

Zadarnic bătuse Horia, de atâtea ori, drumurile la Viena, la împăratul Iosif al II-lea ca să-i arate plângerile Românilor. Zadarnic se străduia acest împărat să dea Românilor dreptatea cuvenită, căci toate aceste străduințe nu au folosit la nimic. Nobilimea maghiară, acea clasă de oameni hrăpăreți și dornici de mărire, știa să zădărnicească orice acțiune de dreptate, promisă sau acordată acelor nenorociți de iobagi, care erau Românii ardeleni.

Eră prea slab împăratul față de acești atotputernici ai împărăției habsburgice.

Degeaba recunoaștea el în mulțimea aceea de nepriveligiati pe fiii Romei, întâmpinându-i cu „Salve parva Romuli nepos“, căci toată recunoașterea lui nu le-a putut fi de ajutor.

Dreptatea trebuia însă să se facă, căci cupa răbdării se umpluse cu vârf . . .

La glasul tunnicelor, nedreptății se adunară pe vârfuri de dealuri, de unde — în cete — se năpustiră asupra celor ce până atunci îi ținuseră sub lovițuri de bici. Focul începu să mistue imensele avuții adunate din sudoarea acestor nedreptăți. Ardeau castelele și hambarele feudalilor, roșind cerul cu flăcările lor.

La îndemnul grofilor fugiți, împăratul trimise armata în contra răsculaților care ocupă câteva poziții ale acestora, printre care și Albacul lui Horia.

Răscoala nu s'ar fi terminat așa de repede, dacă 7 trădători nu ar fi pus mâna pe cei trei căpitani eroi, în pădurea dela Scorocel, predându-i urmăritorilor lor, care i-a aruncat în temnița dela Alba-Iulia.

Plângea Moșul și Zarandul, plângea întreaga suflare românească, la auzul acestei vești.

Moartea lor a fost eroică, primind-o cu nepăsare, știind că amărăciunea cupei răbdării se deșartă numai prin sacrificarea vieții.

Cu nojițele opincilor, Crișan se spânzură în închisoare, iar Horia și Cloșca își dau sufletul în chinuri groaznice, în ziua de 28 Februarie 1785, pe roata ce le-a zdrobit, de vii, oasele. Trupurile acestor martiri au fost spintecate în bucăți și purtate, pe vârfuri de prăjini, prin părțile răscolate.

A trebuit jertfa vieții lor, pentru ca dreptatea să se facă. Numai după ce trupurile lor au fost sfărtecate s'a putut desființa iobăgia ce apăsa din greu umerii trudiți ai biete țărâni. Numai în urma acestei tragedii a avut curaj împăratul să publice patentă pentru desființarea iobăgiei, în luna Iulie 1785. N'a avut însă curajul să desființeze și cuibul de nobili hrăpăreți . . . A trebuit să treacă încă 133 de ani de suferință copleșitoare, până ca ceasul dreptății să sune încetarea suferinței. A trebuit să treacă încă 133 de ani, până ce pământul și poporul robit al Ardealului să se intrupeze iarăși la pământul și poporul din care a fost smuls . . .

— Voi țărani, din tot cuprinsul României întregite, din tot cuprinsul României voastre; astăzi, când fiecare din voi, cu mâinile descătușate, mânați boii pe propria voastră țarină, răsturnând cu plugul pământul din care culegeți din destul boabe mari de aur, lăsați o clipă boii și plugul să odihnească, și cu fața spre Dumnezeu, roștiți o caldă rugăciune pentru odihna sufletelor celor ce și-au jertfit viața pentru binele vostru, ca să deveniți liberi, stăpâni și uniți într'un singur nume și sub un singur steag. Faptele lor să vă fie călăuză pe drumul vieții voastre, căci numai așa puteți fi demni a vă numii urmașii lor.

Crivăț.

Cugetări.

Omul mândru plătește disprețul cu dispreț.

(Al. Vlăduță).

Și a avea cât de puțin iluzii, nu este una din înțelepciunile vieții?
(Tr. Demetrescu).

Din caetul cu amintiri:

Domnul Herr Schultz

Ce repede se scurg anii! . . . Par'că eri a fost!.. Da, par'că eri a fost vremea aceia de bejene, când mica noastră armată, lovită cu forțe uriașe, în mai multe locuri, a fost nevoită să se retragă spre alte puncte mai prielnice, dând prilej dușmanului să ne cuturească pentru scurtă durată, o parte din țară . . .

Cu toate acestea, e mult de atunci, mai mult decât un sfert dintr'o viață de om. — În ciuda noastră, anii se scurg cu repezeală și odată cu ei se scurg sau se dau uitării, toate bucuriile sau necazurile petrecute în timpul lor. Din când în când, aducerile aminte îți mai trezesc vagi imagini ale vremii scurse odată cu șirul de ani scurși și care, de multe ori produc tresăltări sufletului, înveselindu-te sau întristându-te, așa după cum imaginea trezită este amintirea unei vremi de bine sau rău . . .

O aducere aminte îmi trezește o imagine a trecutei vremi de bejenie . . . Par'că văd și acum, lipită pe pereții caselor, *ordonanța*, dată de „Distrikt Komandatur“ prin care cuceritorul încunoștința pe supușii săi că, sub pedeapsa prevăzută de legi, sunt obligați să se supună ordinelor date și să respecte pe orice militar al lui „Deutsches Reich“ indiferent de galonul ce poartă.

De fapt, această ordonată nici nu trebuia dată și nici lipsită pe pereți, deoarece și fără ea, bătrânii, femeile și copiii, — căci numai ei erau acasă atunci — știau, ba din voce, ba din nevoe, să dea ascultare mai marilor lor . . .

Copiii nu auzeau alte cuvinte din gura mamelor decât sfaturi cum să se poarte cu *nemții*, salutându-i pe ori și unde i-o vede și să le zică „domnule“ sau „D-voastră,“ atunci când vorbesc cu ei. Copilul care nu asculta de sfaturile date, era speriat cu: „o să te bage neamțul în sac“, cu toate că nici prin cap nu-i trăznea neamțului să facă așa ceva cu copiii.

Pe vremea aceia eram și eu copil. Frica de sac nu putea să-mi iasă din minte. De câte ori îl auzeam pe tata că spunea neam-

țului, ce locuia în camera din față a casei noastre „Herr Schultz“, în loc de „domnule Herr Schultz“, mă lua fiori de frică. Par'că îl vedeam pe neamț cum îl înșfăca pe tata de guler și zdup cu el în sac. Inșă, mă mângâiam cu gândul că, nu numai tata o s-o pățească, ci și ceilalți oameni care spuneau tot ca el, Herr Schultz.

Eu îmi păzeam pielea și de aceia nici nu îndrăzneam să-l imit pe tata. Cum îl vedeam pe neamț prin curte, îmi scoteam pălăria în fața lui și-i spuneam: „bună ziua, domnule Herr Schultz“, iar el, neînțelegând ce-i spun eu, se apropia cu blândețe de mine și mă mângâia cu mâna pe obraji-mi, înroșiți de frică. La început, mângâierile lui îmi produceau fiorii prelingerii unei șopârle pe trupul meu, dar mai târziu, când m'am făcut mare și când am îmbrăcat pe mine haina ostășească, mi-am dat seama că porunca Patriei este mai supremă decât porunca sufletului, cu toate că aceasta din urmă îți face răni adânci . . .

Era neamț, era dușmanul țării mele, dar era un om, era un soț, era un tată. Și abia atunci am putut înțelege ce multă căldură aveau mângâierile lui pe obraji mei de copil. I se părea că pipăie obraji micuților lui, rămași acasă fără tată și de care nu era sigur că o să mai fie vreodată în mijlocul lor.

Tata, care se înțelegea de minune cu neamțul, a răs cu haz de mine când i-am spus, că o să pățească rău cu el dacă i-o mai zice pe nume Herr Schultz, în loc de domnule Herr Schultz, așa cum mă învățase mama. Numai după ce s'a săturat de răs, am aflat dela dela el, că „Herr“ însemnează pe românește „domnule“.

Cu toată rușinea ce am pățit, tot m'am ales cu ceva și anume cu lipsa fricei ce aveam până atunci, că neamțul o s-âl bage pe tata în sac. Bineînțeles, că din clipa aceea mici eu n'am mai spus alt fel. Ori domnule Schultz, ori Herr Schultz.

Și când îmi aduc aminte ce om bun era! De câte ori mă vedea prin curte, mă mângâia, mă lua de mână și mă ducea în camera lui, unde mă îndopam cu marmeladă

și cu alte bunătăți ce avea acolo. Pe tata îl iubea ca și pe tatăl lui, ba chiar dela o vreme începuse să-i zică „Vater“. În fiecare zi, îi aducea dela cantină câte un pachet cu țigări poleite, știind că numai cu acest lucru putea să facă plăcere tatii. Bucuria mamei era atunci când îi aducea câte un litru de petrol pentru ars în lampă, sau vreun codru de săpun. Așa de prețuite erau pe atunci aceste nimicuri, că puteai da pe ele oricât ai fi vrut și tot nu le puteai găsi. Lipsuri și suferințe erau multe pe atunci. Era război și trebuia să suferim. Război fără suferință nu se poate. Mor bărbații secerați de gloanțe, mor copiii de foame și de frig, mor oamenii de mizerie. În timp de de război peste tot este jale și suferință. Cârpa neagră îmbrobodește fiecare casă. Mamele își plâng feciorii, văduvele își plâng bărbații, copiii plâng tăticii ce s'au dus . . . Așa e războiul. El este iadul din fundul pământului ieșit la suprafață ca să facă rânduială printre oamenii ce nu mai vor să țină seamă, că toți la un loc sunt fiii unui același creator . . .

Poate de aceia — cu toate că ne era dușman — Herr Schultz, era un om așa de bun. Când tata i-a spus că de aproape un an nu mai știa nimic despre cei trei feciori ai lui, a început să plângă. El care văzuse mii și mii de oameni cu capetele sfărtecate, își da seama că printre ei putea să fie și copiii iubitului lui Vater . . .

După o vreme, când steaua cuceritorului a început să apună și trupele aliaților noștri îl împresuraseră din toate părțile, Herr Schultz a fost nevoit să plece . . .

Plângea Herr Schultz cu hohote, dar nu plângea de durere că dușmanul lui a ieșit biruitor, ci de bucurie că războiul se isprăvește, iar el se duce acum acasă în mijlocul familiei ce și-o părăsise de maibine de patru ani.

Din orizont, un soare nou a început să lumineze fețele întregii omeniri, căci dreptatea se făcuse . . . A curs mult sânge nevinovat, dar, totuși se făcuse . . . Pace între oameni, liber și stăpân fiecare pe avutul lui, în țara lui . . .

Turneanu

Gânduri și dorinți

*Ași vrea să scriu atât de multe
Și totuși mai nimic nu scriu
Căci bag de seamă că-i târziu
Și mâna nu vrea să m'asculte . . .*

*Imi par o 'ntreagă veșnicie
Când trec asemeni clipe mari,
Tot recitind sub ochelari
Un început de poezie.*

*Imi cântă acum a treia oară
Un orologiu pe dulap, —
Atâtea gânduri am în cap:
Pe unu-l scriu și altul zboară !*

*Imi vine — un gând de veselie,
Mă simt bătrân și totuși râd
Un răs de moarte, trist și hâd,
Când dau cu mâna de chelie . . .*

*Mi-e mintea toată vlăguită
Iar trupul moale și stârșit . . .
Mi-e dor de ceva negăsit —
Un vers trumos sau o iubită . . .*

Sorel Avramescu.

EPIGRAME

Unui . . . critic

Critica, s'o lași la alții
Mai cu cap, căci pe onoare
Cin' te-aude, știi ce zice?
„Unde nu-i cap, vai de picioare !“

Fugaen

Unei vorbărețe

Te-ași asemăna cu 'n clopot
Dar e slabă asemănare.
— „Știi? . . . Deșeartă ești ca dansul
Insă limba ți-e mai mare.

Lui I. V. C.

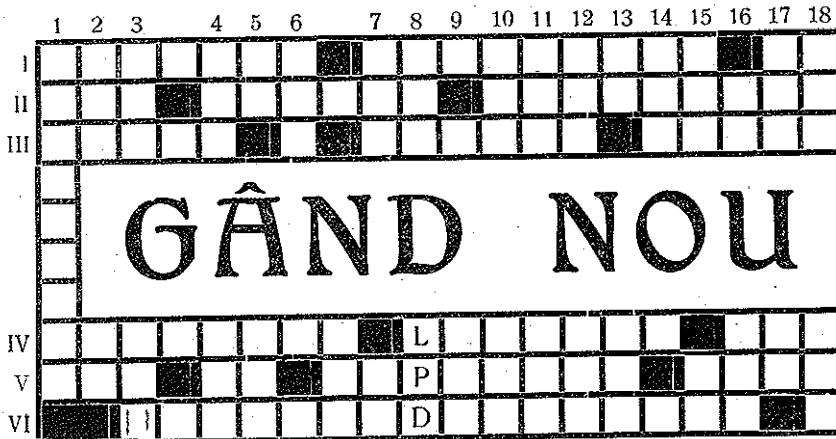
Pe orice filozof urăște
Insă unu-i place foc.
Pe vestitul Diogene
Că . . . ședea în boloboc.

I. C. Alexandru

Jocuri distractive

de Bălășescu Nicolae

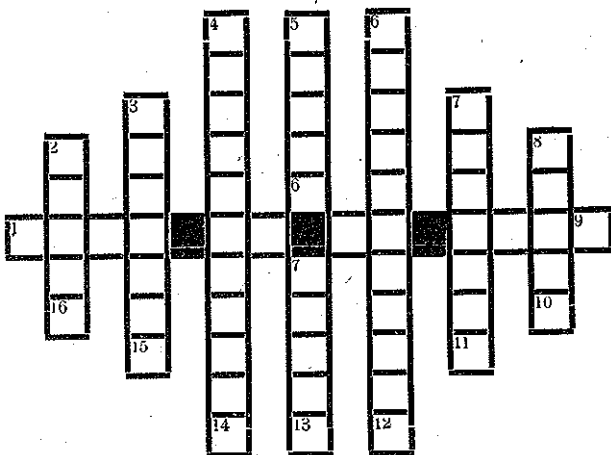
Cuvinte încrucișate

Horizontal: I. Filozof și savant german; filozof francez; pronume relativ. II. Salutul Romanilor către împărat; comandant la marină; filozof grec. III. Servitor la curte; arbore de pădure; Ei schimbă acul. IV. Poet tragic grec; dramaturg și romancier francez; a privi în zare (invs.) V. Apă curgătoare; interjecție (invs); astronom francez; însemnări făcute an cu an. VI. Poet dramatic spaniol; cămașă țărănească.

Vertical: 1. Vestit chimist francez. 2. Nume feminin; „cui“ fără consoană. 3. Fiare sălbatice (inv.); par. 4. Fecior (în graiul bănățean); așezi. 5. Noroiu (tr.) i du-l de aici. 6. Perete. 7. Ins dintr'un popor antic; măsură de timp. 8. Nume feminin; 9. Pronume personal. 10. Eta; în el se încarcă grâul. 11. A lucra pământul; „iacă“ fără început. 12. Fluviu în Europa; gest fără sfârșit. 13. „Tas“ fără mijloc. 14. Literă grecească; măsură agrară. 15. Plantă; fiica lui Inachus. 16. Pronume; divinitate. 17. Boltă; nume turcesc. 18. Câmpii unde se primeau sufletele celor buni (continuare în jos).

Proverb în extremități

Vertical: 2—16 lanț de munți în Asia. 3—15 cruzime. 4—14 scriitor român. 5—6 profet. 7—13 golf în oceanul Atlantic. 6—12 ființe supranaturale abstracte. 7—11 agent diplomatic papal. 8—10 zeu la care se inchinau popoarele în vechime (neart).

Horizontal: 1 monedă antică turcescă; campion; notă muzicală; fabulist grec. Literele din căsuțele extreme numerotate dela 1—16 dau în ordinea succesivă a numerelor un proverb românesc.

Reviste...

Gazeta cărților: — An. IV — No. 15—16. Organ informativ literar, în care palpita întreaga mișcare literară actuală. Studii și considerațiuni asupra cărților noi, interpretări cari dovedesc mult simț artistic și adevărată rutină în domeniul criticii literare. Semnează d. Munteanu Râmnic un articol despre „Societatea de lectură“ în școlile noastre, d. prof. Dr. D. Mazilu „Expresia lingvistică a lucefărului“ prin care aduce valoroase contribuțiuni la studiul lirice eminesciene.

Pământul: An. IV. — No. 95 str. Vânători 127 — Călărași sub îngrijirea d-lui Eugen Cialic a căpătat o înfățișare demnă de orce ziar de provincie, căutând să deservească interesele locale și județene. „Vitrina“ cărților o dovadă în plus de bogat spirit reformator și de fină pătrundere, de cari a mai dat dovadă, și în alte rânduri d. E. Cialic.

Colaborări. An. I. — No. 10 — Rovine 17. Buc. Am urmărit cu vădit interes evoluția acestei îngrijite reviste care se călăuzește cu pași rezezi pe calea progresului. Materialul din ce în ce mai îngrijit, selecționat, condițiunile tehnice excepționale fac din „Colaborări“ un neprețuit focar de literatură sănătoasă și estetică. Dar întrebăm (din simplă curiozitate): de ce „directorul“ a încetat să mai publice?

Pentru Patrie: An. I. No. 1. — Focșani. Tineretul premilitar a înțeles însemnătatea instrucției și dornici de o altă viață, mai ideală, mai sănătoasă, s'au grupat pentru interesele naționale. Animați de glasul patriei, tineretul prem., din Focșani a scos această revistă cu caracter patriotic-literar pentru a trezi conștiința datoriei în camarazii lor și a le arăta calea spre lumină și adevăr. Aducem elogii tânărului Al. Mavrochefalo pentru „Cuvântul înainte“ cât și harnicilor premilitari grupați în jurul revistei, depunând forțele „Pentru Patrie“.

Vraja mării: An. II. — No. 13 — 15 Constanța. Complet reorganizată, cu formațiunile schimbate, revista constănțeană de literatură și informații dobrogene ne oferă un material bogat variat. Li urăm prosperare!

Inceputuri. — Gheorgheni (Ciuc) Revistă pentru dovedirea elementului etnic românesc în regiunile secuizate ale ardealului. Cuvinte de laudă colegilor întru aceeași muncă și înfrățire pentru atingerea țelului.

Tineret: An. I No. 1 str. Princ. Ileana 8 Silistra. „Tineret“ este o afirmare a tineretului, sau mai clar un capriciu tineresc pe care nu-l găsim necesar. „Nu vom fi toleranți cu nimeni. Lăsăm la o parte prietenii, în asemenea cazuri prea multe“, pretinde „Redacția“ în „Cuvântul pentru început“. Și totuși câtă... „prietenie“ bată-vă norocu' de... copii... „Apărem odată cu topirea zăpezii și cu primele flori de primăvară!“ Să ne iertați dar... ați intrat la apă. Ne miră faptul că d. G. Danubia v-a aruncat colacul de salvare.

Nu menționăm decât revistele, cărțile, ziarele primite la redacție.

Culae Slavici.